

5

LA SITUACIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS EN RELACIÓ ALS OBJECTIUS DE 2010 DE LA UNIÓ EUROPEA.

El curs escolar 2006/07 és el primer de l'aplicació de la Llei Orgànica d'Educació¹²¹. Un dels principis d'aquesta llei consisteix en un compromís decidit amb els objectius plantejats per la Unió Europea per als propers anys. Aquest compromís es va concretar en l'*Informe 2006: Objetivos Educativos y Puntos de Referencia 2010. Conferencia de Educación. Ministerio de Educación y Ciencia (2007)*, on es posa de manifest la necessitat que el nostre sistema educatiu aconseguís els objectius europeus el 2010¹²². Perquè això sigui possible cal que totes les administracions educatives col·laborin per aconseguir aquesta fita.

Com a primera tasca cal donar a conèixer la situació actual respecte d'aquests objectius, tenint en compte les dades que inclou l'*Informe 2006*, contrastades amb les que ofereix el present *Informe del sistema educatiu de les Illes Balears* perquè l'administració educativa competent pugui prendre les mesures oportunes.

A. Incrementar la taxa d'escolarització en educació infantil.

Per establir els criteris de valoració hem de començar dient que en la Cimera de Barcelona de 2002¹²³ s'establí l'objectiu específic d'aconseguir una taxa d'escolarització del 90% als tres anys d'edat l'any 2010.

D'acord amb les dades obtingudes de la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears i del *Instituto Nacional de Estadística*, la taxa d'escolarització en el curs escolar 2006/07 era la següent:

3 anys	4 anys	5 anys
95,03	98,79	97,53

A partir de les dades obtingudes hem de valorar positivament la situació en relació a aquest indicador. Una alta escolarització en l'educació infantil és un factor molt determinant per aconseguir que els estudiants assoleixin millors resultats, especialment quan els nivells socioeconòmics i culturals de les famílies són més baixos.

¹²¹ Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE del 4 de maig 2006).

¹²² L'Informe 2006 inclou deu punts de referència (sis europeus i quatre específicament espanyols) que són els inclosos en aquest apartat.

¹²³ Cumbre del Consejo Europeo celebrada a Barcelona del 15 al 16 de març de 2002.

B. Reduir l'abandonament escolar primerenc.

En relació a aquest objectiu, la Unió Europea ha inclòs l'objectiu de reduir a la meitat el nombre de persones entre 18 i 24 anys que completa com a màxim l'educació secundària obligatòria i no segueix cap estudi o formació, la qual cosa situaria aquesta xifra per sota el 10%.

L'any 2005, la taxa europea d'abandonament prematur del sistema educatiu estava en el 16,9 % i la taxa a Espanya era molt alta (30,8 %), sols superada per Portugal i Malta. Aquest mateix any la xifra d'abandonament corresponent a la població de les Illes Balears era del 40 %, dada sols superada per Ceuta i Melilla (43,2 %) ¹²⁴.

Illes Balears: Evolució de la taxa d'abandonament escolar.

2000	2001	2002	2003	2004	2005
45,7	38,9	37,9	39,6	46,0	40,0

Les dades recollides en el present informe permeten afirmar que a les Illes Balears aquest problema es produeix en tota l'ESO, però en el moment que assolix major importància és entre els cursos de 3r i 4t d'ESO, moment en el qual ja es produeix un important abandonament dels estudis.

1r. ESO	2n. ESO	3r. ESO	4t. ESO
11.102	10.496	9.831	8.297
	-606	-665	-1.534

La pèrdua d'alumnat entre 1r i 4t d'ESO, en el curs 2006/07, era d'un 25,26%. Aquesta baixada, atenent a la titularitat del centre, és molt més alta en els centres públics on arriba al 31,85%.

Les dades referents als ensenyaments postobligatoris de batxillerat i formació professional de grau mitjà confirmen la importància del problema.

Batxillerat			Cicle formatiu de grau mitjà		
Estudien	Abandonen	%	Estudien	Abandonen	%
11.243	1.465	13,03	4.588	2.659	57,96

És molt preocupant que un 40% de l'alumnat abandoni prematurament els estudis, abans o a 4t d'ESO, unit al fet que dels quasi 14.000 alumnes que inicien estudis postobligatoris els abandonin més d'un 20%. Per evitar l'abandonament escolar prematur caldria fer una revisió en positiu del nostre sistema educatiu en temes pràctics: infraestructures, metodologies actualitzades, reorganització de l'FP compatible amb els horaris laborals...

¹²⁴ Informe 2006: Objetivos Educativos y Puntos de Referencia 2010. Conferencia de Educación. Ministerio de Educación y Ciencia (2007).

C. Increment de l'alumnat titulat en ESO.

Aquest objectiu, relacionat amb l'anterior, assenyala que l'any 2010 cal aconseguir que el 85% de la població completi l'educació secundària obligatòria.

Quant a aquesta dada, cal observar les dades de les Illes Balears dels darrers cursos i comparar-les amb les estatals, que el curs 2004/05 era del 70,4% i es mantenia estable respecte als cursos precedents.¹²⁵

	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
Estat	73,4	73,4	71,1	71,3	71,5	70,4
Illes Balears	64,9	64,5	66,5	63,2	62,8	61,8

Les dades del nostre informe ens donen les mitjanes següents en relació al 4t curs d'ESO.

1994/1995	1997/1998	2000/2001	2003/2004	2006/2007
72,1	76,1	72,9	75,4	76,63

En el millor dels casos, les dades denoten l'existència d'un percentatge per sota de 10 punts de l'objectiu europeu.

D. Increment de taxes d'homes titulats en estudis de l'educació secundària postobligatòria.

Dades que ofereix el MEPSD:¹²⁶

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
Estat	46,8	45,1	46,1	44,9	44,4
Illes Balears	35,2	35,1	32,3	32,0	30,1
Illes Balears Homes	28,7	27,6	25,2	25,3	25,2
Illes Balears Dones	42,0	43,0	39,8	39,1	35,2

S'observa que la diferència entre les Illes Balears i la resta de l'estat és de 10 punts i en alguns cursos més.

¹²⁵ MECD. Estadísticas de Enseñanzas no Universitarias. Series temporales por comunidades autónomas.

¹²⁶ MECD. Estadísticas de Enseñanzas no Universitarias. Series temporales por comunidades autónomas.

E. Millora del rendiment de l'alumnat d'ambdós gèneres en competències clau.

Els resultats de les proves d'avaluació a nivell internacional PISA (lectura, matemàtiques i ciències als 15 anys) de la OCDE, PIRLS (lectura als 9 anys) i TIMSS, així com les realitzades a nivell estatal per *l'Instituto de Evaluación* i a la nostra comunitat autònoma per l'IAQSE¹²⁷, assenyalen un rendiment en competències clau de comprensió lectora, llengua estrangera i matemàtiques molt discrets.

Les avaluacions de diagnòstic previstes en la Llei d'Educació (LOE) se començaran a aplicar a partir del curs 2008-2009 i serà el moment de conèixer la situació dels escolars de la nostra comunitat autònoma al respecte.

La nostra proposta va en la següent direcció: a) incorporar la nostra comunitat autònoma a les avaluacions internacionals i b) com a criteris de valoració establir la necessitat que en la prova PISA (15 anys) disminueixi el nostre alumnat que es trobi en els nivells més baixos de competència (1 i <1) i que augmenti el percentatge del que es trobi en els nivells més alts de rendiment (nivells 4 i >4).

F. Increment de la proporció d'alumnat titulat en educació secundària superior.

En relació a aquest objectiu s'assenyala que l'any 2010 cal aconseguir que el 85% de la població entre 18 i 24 anys completi l'educació secundària superior en una de les seves dues modalitats: batxillerat o formació professional de grau mitjà.

Les dades aportades en els apartats d i g ja assenyalen el baixos resultats en aquest aspecte, amb la negativa situació d'empitjorament de curs en curs.

G. Elevació del percentatge de titulats en formació professional de grau superior.¹²⁸

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
Estat	16,0	17,4	15,5	17,1	17,1
Illes Balears	6,4	7,7	7,4	7,9	6,9

Les dades del nostre informe sobre els titulats en formació professional de grau superior, corresponent al curs 2006/07, està molt per sobre dels anys anteriors, ja que el nombre de titulats és de 697 que representen un 30,96%.

¹²⁷ Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu de les Illes Balears

¹²⁸ MECD. Estadísticas de Enseñanzas no Universitarias. Series temporales por comunidades autónomas.

H. Augment de la taxa d'alumnat graduat en ciències, matemàtiques i tecnologia.

Aquest objectiu es relaciona més directament amb la formació professional superior i amb la oferta universitària. El dèficit en relació a la taxa d'estudiants d'aquests ensenyaments a la nostra comunitat autònoma és molt alta, especialment la de dones¹²⁹.

Pel que es refereix al nostre estudi es pot veure que aquest dèficit és del tot real, ja que el percentatge de persones amb estudis universitaris a les Illes Balears és baix (16,22%) i està clarament per sota del promig estatal (22,01%).

I. Incrementar el percentatge d'adults que rep formació permanent.

L'objectiu europeu se situa en aconseguir que el 12,5% d'adults cursin formació.

Les dades ofertes a l'*Informe 2006* assenyalen que la situació general a nivell espanyol és propera a aquest objectiu (12,1% l'any 2005) i que a la nostra comunitat autònoma la taxa de 2005 supera ja l'objectiu europeu (13 %). L'estabilitat d'aquesta situació s'hauria de confirmar en anys posteriors.

Per cobrir les necessitats formatives de les persones que no completaren abans dels 18 anys la seva formació bàsica i/o postobligatòria, es precis fomenar un canvi de mentalitat i augmentar i difondre el nombre de programes dels CEPA.

J. Incrementar la despesa pública en educació en relació al PIB.¹³⁰

%	2003	2004
Illes Balears	3,10	3,11
Estat	4,35	4,30

Es pot comprovar que hi ha una baixa despesa pública en educació en relació al PIB a les Illes Balears, en comparació a la mitjana estatal que està més d'un punt per sobre.

La nostra comunitat autònoma ocupava, el 2003, un dels darrers llocs entre les comunitats autònomes a nivell de despesa pública en educació, sols per davant de Catalunya i Madrid.

A nivell positiu, es pot apreciar, encara que mínimament, un lleuger augment del percentatge.

La despesa pública en educació, vista la nostra realitat socioeconòmica, no hauria de seguir per sota del 6% del PIB.

¹²⁹ Fonts: MECD. Estadísticas de Enseñanzas no Universitarias. Series temporales por comunidades autónomas.

Estadística de l'Ensenyament Universitari. INE

¹³⁰ Font: Indicadors del Sistema Educatiu de les Illes Balears 2006. IAQSE. Conselleria d'Educació i Cultura. Govern de les Illes Balears.

En el càlcul d'aquest percentatge estan incloses les aportacions econòmiques de la Conselleria d'Educació i Cultura, d'altres conselleries del Govern de les Illes Balears i del Ministerio de Educación y Ciencia, tant en educació no universitària com en universitària.